Y Bwrdd Taliadau
Dogfen ategol

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb: Adendwm

Y Penderfyniad ar gyfer y Seithfed Senedd: Cynigion polisi newydd a newidiadau drafftio

Chwefror 2026

Cyflwyniad
Mae'r ddogfen hon yn adendwm clir ei ffocws i Asesiad presennol y Bwrdd o’r Effaith ar Gydraddoldeb (EQIA) ar gyfer y Penderfyniad ar gyfer y Seithfed Senedd, a lywiodd benderfyniadau polisi cychwynnol y Bwrdd ym mis Gorffennaf 2025. Mae'n ystyried goblygiadau cydraddoldeb nifer gyfyngedig o gynigion polisi ychwanegol, a'r newidiadau perthnasol sy'n deillio o ailddrafftio'r Penderfyniad symlach ar gyfer y Seithfed Senedd. Diben yr adendwm hwn yw nodi unrhyw effeithiau newydd neu effeithiau wedi'u haddasu ar unigolion sydd â nodweddion gwarchodedig, pobl sydd â chyfrifoldebau gofalu, a'r rhai sydd o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol gwahanol, ac i dynnu sylw at unrhyw fesurau lliniaru o ganlyniad i hynny. Bydd yn llywio trafodaethau’r Bwrdd ar y Penderfyniad terfynol ac yn ei gefnogi i gydymffurfio â'i ddyletswydd i roi sylw dyledus i gydraddoldeb a hygyrchedd wrth wneud penderfyniadau.

Ar gyfer pwy mae'r Polisi?
Mae'r Penderfyniad yn berthnasol i: • Y cyhoedd – deall pa gostau o ran cyflog, staff a busnes y caiff Aelodau eu hawlio • Y cyhoedd – darpar ymgeiswyr posibl mewn etholiadau • Aelodau o'r Senedd • Staff cymorth a gyflogir gan Aelodau o'r Senedd ac Arweinwyr Grwpiau (grwpiau gwleidyddol) • Comisiwn y Senedd – sy'n gyfrifol am weinyddu'r Penderfyniad a chyhoeddi hawliadau sy'n deillio o'r Penderfyniad.
Pwy sydd wedi cyfrannu / Â phwy yr ymgynghorwyd fel rhan o'r broses o ddatblygu'r asesiad?
Mae nifer o gynigion polisi wedi eu llunio drwy gynnwys ac ymgysylltu â'r canlynol: • Aelodau o'r Senedd (drwy sesiynau galw heibio yn ystod 2024-26, cyfweliadau ag Aelodau unigol a chyfarfodydd gyda chynrychiolwyr yr Aelodau fel rhan o Grŵp Cynrychiolwyr Aelodau y Bwrdd, ac Aelodau unigol) • Staff cymorth a gyflogir gan Aelodau o'r Senedd ac Arweinwyr Grwpiau a staff a chynrychiolwyr yr undebau fel rhan o Grŵp Cynrychiolwyr Staff y Bwrdd • Swyddogion Comisiwn y Senedd, yn enwedig y tîm Cymorth Busnes i'r Aelodau, sy'n gweinyddu'r Penderfyniad Ymgynghorwyd yn ffurfiol â'r canlynol ar y cynigion polisi: • Aelodau o'r Senedd • Staff cymorth a gyflogir gan Aelodau o'r Senedd ac Arweinwyr Grwpiau (grwpiau gwleidyddol) • Undebau Unite a PCS • Comisiwn y Senedd • Ystod o randdeiliaid, gan gynnwys cyrff cynrychioli cydraddoldeb. • Cafodd dogfennau ymgynghori'r Bwrdd eu cyhoeddi ar wefan y Bwrdd, a'u hyrwyddo drwy ddatganiadau i'r wasg a thrwy X.

Cwmpas
Mae'r adendwm hwn yn ystyried y goblygiadau cydraddoldeb yn y meysydd a ganlyn sydd wedi cael eu datblygu neu eu diwygio ers yr Asesiad gwreiddiol o’r Effaith ar Gydraddoldeb: - **Secondiadau staff** – Mae'r Penderfyniad drafft yn cyflwyno darpariaeth i staff cymorth wasanaethu ar sail secondiad. Mae’r trefniant hwn yn caniatáu i unigolyn weithio dros dro mewn swyddfa Aelod tra'n parhau i gael ei gyflogi gan sefydliad arall, yn amodol ar y rheolau a'r trefniadau ariannu a nodir ym mhennod y Penderfyniad ar staffio. - **Taliadau cyfrifoldeb ychwanegol ar gyfer staff cymorth** – Mae'r Penderfyniad drafft yn cynnwys mecanwaith newydd sy'n caniatáu i staff cymorth gael taliadau ychwanegol mewn achosion lle maent yn ymgymryd â chyfrifoldebau sydd y tu hwnt i'r rhai sydd fel arfer yn gysylltiedig â'u rôl sylweddol, o fewn meini prawf a therfynau ariannu sydd wedi’u diffinio. - **Cymorth adleoli** – Cyflwynir darpariaeth newydd i ddarparu cymorth ariannol ar gyfer adleoli mewn achosion lle mae hyn yn angenrheidiol er mwyn caniatáu i aelod o staff cymorth barhau i gael ei gyflogi gan Aelod, gan gynnwys darpariaeth ar gyfer hawliadau teithio ychwanegol dros dro mewn achosion lle mae'n ofynnol i staff deithio pellteroedd hwy o ganlyniad i newidiadau yn eu trefniadau gweithio, ac mewn achosion lle nad oes modd cadw swydd, y defnydd posibl o ddarpariaethau diswyddo. Bwriad y ddarpariaeth hon yw cefnogi ymdrechion i gadw staff. - **Dileu Opsiwn B (treuliau sy'n ymwneud â chartref yn ardal Caerdydd y mae Aelod yn talu amdano ei hun)** – Mae'r Penderfyniad drafft yn dileu'r opsiwn presennol sy'n caniatáu i Aelod sydd â chartref yn ardal Caerdydd y mae’n talu amdano ei hun, ac sy’n gallu dangos bod ganddo gyfrifoldebau gofalu am ddibynnydd sydd fel arfer yn preswylio gydag ef yn ardal Caerdydd, i hawlio hyd at £1,905 y flwyddyn i dalu’r gost uwch o gael llety addas. Mae'r dull diwygiedig yn dibynnu ar y darpariaethau safonol ar gyfer llety dros nos. - **Ailddrafftio'r bennod ar Gymorth Ychwanegol –** Yn sgil yr adborth a gafwyd i’r ymgynghoriad, mae'r Penderfyniad drafft yn cadw pennod ar wahân ar gyfer nodi’r cymorth a ddarperir mewn perthynas ag anabledd, cyfrifoldebau gofalu ac absenoldeb rhiant, yn hytrach nag integreiddio'r darpariaethau hyn drwy gydol y ddogfen. Mae'r bennod ar Gymorth Ychwanegol wedi'i hailddrafftio i adlewyrchu'n gliriach y model cymdeithasol o anabledd, ac i roi pwyslais ar ddileu’r rhwystrau i gyfranogiad yn hytrach nag ar ddiffygion unigol. - **Dileu cyfeiriadau at gyhoeddi costau gofal** – Mae'r Penderfyniad drafft yn dileu'r cyfeiriad a wnaed yn flaenorol at gyhoeddi costau gofal crynodedig a dienw. Mae hyn yn adlewyrchu safbwynt y Bwrdd mai mater i Gomisiwn y Senedd yw cyhoeddi hawliadau, gan gydnabod y gallai pryderon ynghylch cyhoeddi atal pobl rhag hawlio cymorth.

Cafodd pob elfen arall o'r Penderfyniad – gan gynnwys penderfyniadau craidd ar daliadau i Aelodau, cyllidebau staffio, a darpariaethau cymorth presennol – eu hasesu yn y prif Asesiad o’r Effaith ar Gydraddoldeb, ac ni chânt eu hailystyried yma.

Casglwyd y dystiolaeth a ddefnyddir yn yr adran hon o’r ymatebion a gafwyd i ymgynghoriadau, data ar hawliadau (lle bônt ar gael), a sylfaen dystiolaeth bresennol y Bwrdd.

Mae'r tabl isod yn crynhoi effeithiau posibl pob cynnig ar gydraddoldeb, ynghyd â’r mesurau lliniaru a'r trefniadau monitro ar eu cyfer.

Cynnig / newid	Grwpiau yr effeithir arnynt	Yr effeithiau cadarnhaol posibl, ac a yw'r polisi hwn yn cynnig cyfle i ddatblygu cyfle cyfartal a meithrin cydberthnasau da rhwng grwpiau gwahanol o bobl?	Effeithiau negyddol posibl	Gweithredu / Addasu / Rhoi o’r neilltu
Secondiadau staff	Pob aelod o staff; staff iau; pobl o gefndiroedd nad oes ganddynt gynrychiolaeth ddigonol; pobl sydd â chyfrifoldebau gofalu; pobl nad oes modd iddynt ymrwymo i adleoli'n barhaol.	Darparu cymorth ar gyfer Aelodau newydd eu hethol sydd angen cymorth profiadol ar unwaith; ehangu mynediad at rolau seneddol amgen a hyrwyddo datblygiad/cynnydd ymhlith y staff drwy lwybrau mynediad dros dro; cefnogi llwybrau gyrfa hyblyg.	Dim wedi’u nodi.	**Gweithredu** Bydd y trefniadau wedi’u seilio ar gytundebau ysgrifenedig rhwng yr Aelodau sy'n cyflogi’r staff, a fydd yn egluro’r disgwyliadau, y cyfrifoldebau a’r mecanweithiau adrodd.

Taliadau cyfrifoldeb ychwanegol	Pob aelod o staff; staff rhan-amser; staff sy’n rhannu swyddi; staff sydd â chyfrifoldebau gofalu; staff anabl.	Cydnabod dyletswyddau ychwanegol a darparu cydnabyddiaeth ariannol ar eu cyfer heb fod angen dyrchafiad; cefnogi patrymau gweithio hyblyg a hyrwyddo datblygiad/cynnydd ymhlith y staff.	Dim wedi’u nodi.	**Gweithredu** Mae’r meini prawf wedi’u nodi’n glir yn y Penderfyniad, a gellir ceisio cyngor gan Gomisiwn y Senedd.
Cymorth adleoli	Pob aelod o staff, ond gall effeithio ar y rhai sydd o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is; staff iau neu staff sydd â chyfrifoldebau gofalu nad ydynt efallai'n gallu teithio pellteroedd hwy.	Rhai mesurau lliniaru ariannol i gynnal rolau neu fesurau addasu ariannol ar gyfer aelodau staff yr effeithir arnynt gan gostau neu amser teithio ychwanegol; cefnogi amrywiaeth ddaearyddol ac economaidd-gymdeithasol ymhlith y staff. Fodd bynnag, mater i'r Aelodau yw ystyried amgylchiadau unigol y cyflogeion yr effeithir arnynt wrth ystyried	Dim wedi’u nodi. Gall Aelodau hefyd ystyried trefniadau gwaith amgen i liniaru ymhellach effaith adleoli gweithle aelod o staff.	**Gweithredu** Bydd y broses o adleoli swyddfeydd, ynghyd ag unrhyw addasiadau neu gymorth neu benderfyniadau ynghylch diswyddiadau posibl, yn fater i'r Aelod, fel cyflogwr unigol, gan gymryd i ystyriaeth amgylchiadau personol penodol unrhyw gyflogai yr effeithir arno, a threfniadau amgen posibl.

		hawliadau teithio dros dro/diswyddiadau o ganlyniad i adleoli.		
Dileu Opsiwn B – o ddechrau'r Seithfed Senedd, ni fydd Aelod bellach yn gallu hawlio am gostau nad ydynt yn gostau rhent / cyfalaf (megis y dreth gyngor a chostau cyfleustodau), mewn achosion lle mae ganddo gartref yn ardal Caerdydd y mae'n talu amdano ei hun.	Aelodau sydd â chyfrifoldebau gofalu; Aelodau sy'n briod / rhan o bartneriaeth sifil; Aelodau sydd â lefel is o wydnwch ariannol.	Wedi'i gysoni'n glir â dyletswyddau'r Bwrdd o ran uniondeb, a'r pwynt na ddylai unrhyw fudd personol gwirioneddol neu fudd canfyddedig ddeillio o'r Penderfyniad. Symleiddio'r system hawlio a chysoni'r cymorth â darpariaethau safonol ar gyfer llety dros nos.	Effaith negyddol ar un Aelod sy'n hawlio ar hyn o bryd. Gallai atal ymgeiswyr rhag sefyll a lleihau'r lefel o gymorth a fyddai fel arall yn cael ei ddarparu i Aelodau yn y Seithfed Senedd (gan gynnwys rhai sydd â chyfrifoldebau gofalu neu sy'n briod neu'n rhan o bartneriaeth sifil, o bosibl) sydd â chartref yng Nghaerdydd ar hyn o bryd (y maent yn talu amdano eu hunain) neu a allai ddewis cael cartref yng Nghaerdydd (y byddent yn talu amdano eu hunain) yn ystod tymor y Senedd.	**Gweithredu a lliniaru** Byddai cael gwared ar y ddarpariaeth yn cael effaith negyddol ar rai unigolion sydd â rhai nodweddion gwarchodedig. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Bwrdd gydbwyso'r egwyddor graidd na ddylai unrhyw fudd personol ddeillio o unrhyw hawliadau a wneir o dan y Penderfyniad, a bod yn rhaid i Aelodau 'sicrhau na fydd ceisiadau'n arwain at fudd ariannol personol amhriodol, nac yn arwain at ganfyddiad o fudd ariannol personol amhriodol, uniongyrchol neu anuniongyrchol, iddynt eu hunain nac i neb arall', gyda'r swyddogaethau eraill sydd wedi'u nodi yn adran 3(2) o'r Mesur. O dan y darpariaethau presennol yn Opsiwn B, byddai person sy'n berchen ar gartref yn ardal Caerdydd, neu'n cyfrannu at gostau rhent / morgais cartref o'r fath, yn gallu hawlio costau sy'n gysylltiedig â'r cartref hwnnw y byddent fel arfer wedi'u hysgwyddo ac wedi talu amdanynt yn bersonol mewn perthynas â'u heiddo. Ar ben hynny, pe bai Aelod

				yn byw mewn cartref yn ardal Caerdydd ac yn rhannu costau rhent neu forgais gyda pherson arall (nid aelod o'r teulu sy'n ddibynnol arno), byddai'r person arall hwnnw'n elwa a byddai ganddo gostau byw â chymhorthdal yn ei eiddo, a allai hefyd fod yn brif breswylfa iddo. Mesurau lliniaru: Byddai effaith y cynnig hwn yn cael ei lliniaru o ystyried y ffaith bod cymorth ar gyfer llety dros nos amgen yn parhau i fod ar gael i Aelodau drwy Opsiwn A (llety rhent neu westy) a'r llwybr costau eithriadol. Gall Aelod sydd â chyfrifoldebau gofalu sy'n rhentu o dan Opsiwn A fod yn gymwys i gael costau llety ychwanegol yn seiliedig ar ble mae ei ddibynnydd fel arfer yn preswylio ag ef yng Nghaerdydd. Bydd Aelod sydd â chyfrifoldebau gofalu hefyd yn gallu hawlio, lle bo'n gymwys, gymorth uwch ar gyfer costau gofal yn y Seithfed Senedd. Mesurau lliniaru posibl:

				Mae'n bosibl y bydd y Bwrdd am ystyried trefniadau trosiannol i liniaru'r effeithiau uniongyrchol ar unrhyw Aelod sydd, ar ddiwedd y Chweched Senedd, yn gwneud hawliadau drwy Opsiwn B.
Ailddrafftio a symleiddio'r bennod ar Gymorth Ychwanegol	Aelodau ac aelodau staff anabl; Aelodau sydd â chyfrifoldebau gofalu; y rhai y mae angen absenoldeb rhiant arnynt; Aelodau sydd angen gwneud trefniadau i gefnogi staff neu etholwyr anabl.	Gwella gwelededd ac eglurder y cymorth sydd ar gael; gall ddarparu cyfarwyddyd cliriach gynyddu defnydd ac ymwybyddiaeth, yn enwedig ar gyfer Aelodau a staff anabl, y rhai sydd â chyfrifoldebau gofalu, ac Aelodau newydd.	Dim wedi'u nodi.	**Gweithredu** Cadw'r mecanwaith ar gyfer costau eithriadol er mwyn mynd i'r afael ag amgylchiadau unigol, wedi'i gefnogi gan ganllawiau a chyfathrebu clir, gan gynnwys yn ystod cyfnod cynefino'r Aelodau. Bydd patrymau hawliadau ac adborth yn cael eu monitro er mwyn sicrhau bod cymorth yn parhau i fod ar gael yn ymarferol.
Trefniant sy'n cyd-fynd yn gliriach â'r model cymdeithasol o anabledd	Aelodau, staff ac etholwyr anabl.	Pwyslais ar gael gwared ar rwystrau strwythurol; cefnogi'r broses o gyflwyno darpariaethau cymorth fel mesurau cynhwysol.	Dim wedi'u nodi.	**Gweithredu**

Dileu cyfeiriadau yn y Penderfyniad at gyhoeddi hawliadau 'dienw ac agregedig' sy'n ymwneud â Phennod 3 (sy'n cynnwys cymorth i Aelodau anabl, costau gofal a chymorth rhieni)	Aelodau sydd â chyfrifoldebau gofalu; Aelodau sydd â dibynyddion anabl; Aelodau anabl.	Amherthnasol	Gallai'r cam o ddileu cyfeiriadau yn y Penderfyniad at gyhoeddi hawliadau 'dienw ac agregedig' danseilio bwriad y polisi ac atal Aelodau cymwys rhag gwneud hawliadau. Risg o bryderon yn codi ynghylch preifatrwydd amgylchiadau personol Aelodau a/neu breifatrwydd eu teuluoedd.	**Gweithredu a lliniaru** Mae gan Gomisiwn y Senedd ddyletswydd statudol (o dan adran 22(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru) i gyhoeddi lwfansau'r Aelodau; nid oes gan y Bwrdd unrhyw bŵer i gyfarwyddo Comisiwn y Senedd yn y broses o gyflawni ei ddyletswyddau, ac mae wedi penderfynu dileu pob cyfeiriad at ddyletswyddau neu brosesau Comisiwn y Senedd o'r Penderfyniad. Mesur lliniaru: Y Bwrdd yn ysgrifennu at Gomisiwn y Senedd i'w hysbysu am ddull gweithredu'r Bwrdd, gan nodi ei bod yn bosibl y bydd y Comisiwn am ystyried y trefniadau ynghylch cyhoeddi costau o dan Bennod 3.

Asesiad cyffredinol
Wrth baratoi'r adendwm hwn, mae'r Bwrdd wedi ystyried sut y gallai'r cynigion effeithio ar bobl sydd â gwahanol nodweddion gwarchodedig, yn ogystal â'r rhai sydd â chyfrifoldebau gofalu ac sydd o wahanol gefndiroedd economaidd-gymdeithasol, ac mae wedi ystyried y ffactorau hyn wrth wneud ei benderfyniadau. Mae'n debygol y bydd sawl newid yn cael effaith gadarnhaol o ran hygyrchedd a chyfranogiad, yn enwedig ymhlith pobl anabl, gofalwyr a phobl sydd o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol gwahanol. Mewn achosion lle mae goblygiadau negyddol wedi dod i'r amlwg, mae mesurau lliniaru wedi'u nodi, naill ai drwy ffynonellau cymorth amgen, neu ganllawiau a phrosesau clir. Bydd y Bwrdd yn adolygu goblygiadau'r darpariaethau hyn o ran cydraddoldeb yn ystod cyfnod cychwynnol y Seithfed Senedd, gan ymgysylltu ag Aelodau, staff cymorth a Chomisiwn y Senedd.